

กฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เป็นคนแก่จำเลยที่ ๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ ศาลจังหวัด เชียงใหม่ยกคำร้องดังกล่าว จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ จำเลยที่ ๔ ได้แย้งว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึง มีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เนื่องจากเดิมพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่ใช้ในขณะจำเลยที่ ๔ กระทำความผิดฐานจำหน่าย ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ และฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นฐานความผิดที่แยกออกจากกัน แต่ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บัญญัติ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” ให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย มีผลให้ผู้กระทำความผิด ฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายเดิมที่ถูกยกเลิกไปแล้ว ต้องมีความผิด และรับโทษฐานจำหน่ายยาเสพติดที่เป็นเหตุจรรยาตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสองและวรรคสาม อันเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่ในภายหลังการกระทำความผิด บทนิยามดังกล่าว เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับย้อนหลังเพื่อลงโทษบุคคล ดังนั้น ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๙

ศาลอุทธรณ์เห็นว่า จำเลยที่ ๔ ได้แย้งว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยาม คำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๙ ซึ่งศาลอุทธรณ์จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว บังคับแก่คดี และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้ง ดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งและเหตุผลประกอบคำโต้แย้งแล้ว มีมติรับเรื่องไว้พิจารณา แต่ไม่ได้กำหนดประเด็นวินิจฉัยในส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เนื่องจากเป็นบทบัญญัติทั่วไปที่วางหลัก ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ โดยมีได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพเรื่องหนึ่ง เรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะ และตามคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๔ จำกัดอยู่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มิได้แสดงว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้แย้งขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติในวรรคอื่น ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ จึงกำหนดประเด็นวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑

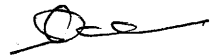
บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงปรากฏมาแต่เดิมว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔ บัญญัติบทนิยามให้คำว่า “จำหน่าย” หมายความว่า “ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้” โดยไม่ได้ กำหนดนิยามให้หมายความรวมถึง “มีไว้เพื่อจำหน่าย” และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยแยกต่างหากจากความผิดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ วรรคสาม^๑ และมีบทกำหนดโทษฐานจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในมาตรา ๖๖ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษ หนักขึ้นโดยอาศัยปริมาณสารบริสุทธิ์ จำนวนหน่วยการใช้หรือน้ำหนักสุทธิ ต่อมามีการตราประมวล กฎหมายยาเสพติดขึ้น มีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และกฎหมาย อื่นที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กฎหมายว่าด้วย ยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยการป้องกัน การใช้สารระเหย กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมถึงประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่ง หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง^๒ โดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดให้ประมวลกฎหมายยาเสพติดมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายยาเสพติดยังคงวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับกฎหมายยาเสพติดให้โทษเดิม ที่ถูกยกเลิก กล่าวคือ เพื่อป้องกัน ปราบปราม และควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แต่เหตุที่ต้องมีการตราประมวลกฎหมายนี้เพราะข้อจำกัดของกฎหมาย ยาเสพติดให้โทษที่ใช้บังคับอยู่แต่เดิมกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ และกำหนดให้การดำเนินการ ตามกฎหมายแต่ละฉบับเป็นหน้าที่และอำนาจของหลายองค์กร ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มี

^๑ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่รัฐมนตรีได้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามปริมาณ ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ...”

^๒ ดูพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๔

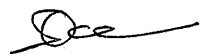

ความสอดคล้องกัน อีกทั้งบทบัญญัติบางส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึงมีการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษมารวมและจัดระบบเป็นประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับเดียว เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและใช้กฎหมายที่รวมอยู่ในฉบับเดียวกันอย่างเป็นระบบ” การที่ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ กำหนดบทนิยาม “จำหน่าย” หมายความว่า “ขาย แลกเปลี่ยน จำย แจก หรือให้โดยมีสิ่งตอบแทนหรือผลประโยชน์อย่างอื่น และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” แม้โดยลักษณะการกระทำที่แสดงออกจะมีความแตกต่างกัน แต่ประมวลกฎหมายยาเสพติดมีความมุ่งหมายให้จัดระบบการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวม และโดยที่พฤติการณ์การกระทำทั้งสองกรณีส่งผลกระทบต่อปัญหาการขยายตัวของผู้ใช้และผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ประมวลกฎหมายยาเสพติดจึงบัญญัติให้การกระทำที่เป็นฐานของการแพร่กระจายยาเสพติดโดยมิชอบตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่เคยแยกเป็นการกระทำความผิดที่แตกต่างกันมารวมไว้ด้วยกัน โดยการกำหนดบทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ใช้กฎหมายในการทำความเข้าใจความหมายของถ้อยคำในกฎหมายได้ตรงกัน และยังเป็นเทคนิคในการกำหนดถ้อยคำเพื่อแทนข้อความหรือย่อความที่ใช้ในกฎหมายให้สั้นลงได้ด้วย^๓

ประเด็นตามคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๔ มีว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ กำหนดบทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” มีผลทำให้ผู้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายเดิม

^๓ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้กระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับและการดำเนินการตามกฎหมายแต่ละฉบับเป็นหน้าที่และอำนาจของหลายองค์กร ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สมควรรวบรวมกฎหมายดังกล่าวจัดทำเป็นประมวลกฎหมายยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและใช้กฎหมายที่จะรวมอยู่ในฉบับเดียวกันอย่างเป็นระบบ พร้อมกันนี้ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ จำเป็นต้องกำหนดให้มีระบบอนุญาตเพื่อให้การควบคุมและการใช้ประโยชน์ยาเสพติดในทางการแพทย์ ทางวิทยาศาสตร์ และทางอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพ และมุ่งเน้นการป้องกันการแพร่กระจายยาเสพติดและการใช้ยาเสพติดในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การเสพติดยาเสพติด ซึ่งเป็นการบั่นทอนสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่กระจายยาเสพติดเข้าสู่กลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากรซึ่งมีความหลากหลายจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และควบคุมยาเสพติด และรวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดให้เป็นไปด้วยความรอบคอบและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

^๔ ความมุ่งหมายในการกำหนดบทนิยามในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, คู่มือแบบการร่างกฎหมาย, (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๕๑) หน้า ๑๕๙ - ๑๖๐.

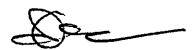
ต้องมีความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายใหม่ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับย้อนหลัง เพื่อลงโทษบุคคล ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง นั้น

เห็นว่า ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะที่จำเลยกระทำความผิด ได้กำหนดบทนิยามไว้ในมาตรา ๔ ว่า “จำหน่าย” หมายความว่า “ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้” โดยไม่ได้กำหนดนิยามให้หมายความรวมถึง “มีไว้ในครอบครอง” อีกทั้งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการกำหนดลักษณะการกระทำความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ แยกออกจากการกระทำความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเพื่อจำหน่าย เป็นลักษณะการกระทำความผิดคนละฐานความผิดกันอย่างชัดเจน ส่วนประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บัญญัตินิยามคำว่า “จำหน่าย” หมายความว่า “ขาย แลกเปลี่ยน จ่าย แจก หรือให้ โดยมีสิ่งตอบแทนหรือผลประโยชน์อย่างอื่น และให้หมายความรวมถึงมีไว้ในครอบครอง” เป็นการรวมเอาลักษณะการกระทำ “จำหน่าย” และลักษณะการกระทำ “มีไว้ในครอบครอง” มาไว้ในบทนิยามเดียวกัน โดยยังคงมีการกระทำทั้งสองลักษณะในบทนิยามคำว่า “จำหน่าย” ดังจะเห็นว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ได้แยกลักษณะการกระทำความผิด “จำหน่าย” กับ “มีไว้ในครอบครอง” ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ออกจากกัน แต่กำหนดให้เป็นความผิดร้ายแรงในระดับเดียวกัน คือ จำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านห้าแสนบาท เมื่อเทียบกับความผิดฐานจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ มีการกำหนดระดับโทษหนักหรือเบาตามปริมาณยาเสพติด คำนวณสารบริสุทธิ์มากหรือน้อย ระดับโทษเบาที่สุด คือ จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และระดับโทษสูงสุด คือ จำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต^๕ ในขณะที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดนอกจากกำหนด

^๕ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ บัญญัติว่า “ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต”

ฐานความผิดและโทษในกรณีทั่วไปแล้ว ยังมีการจำแนกลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นการจำหน่าย และการมีไว้ในครอบครองโดยค้ำบังถึงพฤติการณ์ของการกระทำว่ามีความร้ายแรงมากหรือน้อย เพื่อให้การกำหนดโทษมีระดับที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดตามความในวรรคสองของมาตรา ๑๔๕^๖ เพิ่มขึ้นอีกด้วย ดังนั้น แม้ประมวลกฎหมายยาเสพติดจะบัญญัติลักษณะการกระทำความผิด “จำหน่าย” และ “มีไว้ในครอบครอง” ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ รวมอยู่ในมาตรา ๑๔๕ แต่การกำหนดระดับโทษของการกระทำความผิดทั้งสองลักษณะย่อมขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของพฤติการณ์การกระทำของผู้กระทำความผิด และไม่ว่ากรณีจะเป็นเช่นไร หลักการกำหนดโทษสำหรับความผิดกรณี “จำหน่าย” และ “มีไว้ในครอบครอง” ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดยิ่งกว่าบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ ที่ใช้บังคับอยู่เดิม

นอกจากนี้ หากพิจารณาการบัญญัติลักษณะความผิดที่เกี่ยวกับการครอบครองยาเสพติดในประมวลกฎหมายยาเสพติด ยังพบว่า มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการครอบครองยาเสพติด ได้แก่ (๑) ความผิดเกี่ยวกับการครอบครองยาเสพติดตามมาตรา ๙๐ ประกอบมาตรา ๑๔๕ ซึ่งเป็นกรณีครอบครองยาเสพติดที่มีไว้เพื่อจำหน่ายหรือเพื่อเสพ (๒) ความผิดที่มีลักษณะเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย แม้ตัวบทบัญญัติมิได้ใช้ถ้อยคำ “ครอบครองเพื่อจำหน่าย” แต่ก็เข้าลักษณะเป็นการ “ครอบครองเพื่อจำหน่าย” และในทางปฏิบัติมีการตีความว่าเป็นการกระทำเดียวกับ

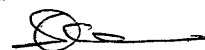
^๖ ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่า “ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านห้าแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท

- (๑) การกระทำเพื่อการค้า
- (๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน
- (๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี
- (๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใดหรือสถานที่ราชการ
- (๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
- (๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

- (๑) การกระทำโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม
- (๒) การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป”

“มีไว้เพื่อจำหน่าย” ตามบทนิยามคำว่า “จำหน่าย” ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ และ (๓) ความผิดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพตามมาตรา ๑๐๗ ประกอบมาตรา ๑๖๔

ประเด็นต่อมา บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” ซึ่งรวมถึง “มีไว้เพื่อจำหน่าย” ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ มีความหมายสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่มุ่งเน้นการป้องกันการแพร่กระจายยาเสพติด และการใช้ยาเสพติดในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่กระจายยาเสพติดเข้าสู่กลุ่มเยาวชน และเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีหลายลักษณะทั้งการผลิต การนำเข้า การส่งออก การจำหน่าย และการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งผู้กระทำความผิดดังกล่าว อาจประกอบด้วยบุคคลหลายกลุ่มหรือกลุ่มเดียวกันก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลผู้จำหน่ายยาเสพติด หรือบุคคลผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และกฎหมายนี้ถือว่าการกระทำดังกล่าว เป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด แตกต่างจากการที่บุคคลมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพ^๗ โดยเฉพาะในกรณีบุคคลผู้ติดยาเสพติดที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพให้กลับมา ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข เพราะฉะนั้น ลักษณะการกระทำความผิดฐานมียาเสพติด ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดจึงเป็นฐานความผิดที่มีลักษณะ เกี่ยวพันกัน แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะบัญญัติคำว่า “จำหน่าย” ให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย ซึ่งมีผลทางกฎหมายทำให้ความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เป็นความผิด กรรมเดียวกันกับความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด ซึ่งบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายยาเสพติดเช่นนี้ เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดยิ่งกว่าบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒^๘ เนื่องจาก พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติให้ความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายแยกเป็นความผิดต่างหากกับความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด ทำให้ผู้กระทำความผิดอาจ ได้รับโทษหลายกระทงตามฐานความผิดที่แยกจากกัน

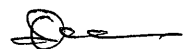
^๗ ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๐๗ “ห้ามผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือ ประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เพื่อเสพ

การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ ในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด ในกฎกระทรวง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ”

^๘ เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐๘/๒๕๖๖ (ประชุมใหญ่)

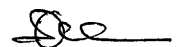

นอกจากความแตกต่างของกฎหมายเกี่ยวกับบทนิยามตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว
ยังมีความแตกต่างในเรื่องบทสันนิษฐานความผิด เนื่องจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติข้อสันนิษฐานในทางเป็นโทษกับผู้ถูกกล่าวหาในกรณีบุคคลมียาเสพติดให้โทษ
ไว้ในครอบครองเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด กฎหมายให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นครอบครอง
ยาเสพติดนั้นไว้เพื่อจำหน่าย แม้จะเป็นข้อสันนิษฐานที่ไม่เด็ดขาด และผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิพิสูจน์หักล้าง
ข้อสันนิษฐานที่เป็นโทษแก่ตนนั้นได้ แต่การพิจารณาพิสูจนว่าข้อเท็จจริงมีได้เป็นไปตามที่กฎหมายสันนิษฐาน
ก็ยังคงอยู่กับผู้ถูกกล่าวหา ในขณะที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดไม่มีบทบัญญัติที่วางข้อสันนิษฐาน
ในทางเป็นโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหาในกรณีบุคคลมียาเสพติดไว้ในครอบครองมากกว่าที่กฎหมายกำหนด
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจะต้องรับโทษระดับหนักหรือเบาขึ้นอยู่กับพฤติการณ์การกระทำ
ความผิด เช่น กระทำเพื่อการค้า การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี การจำหน่ายในบริเวณ
สถานศึกษา ดังความที่ปรากฏตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖
มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๔๙ แตกต่างจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดรับโทษในระดับใดเป็นไปตามปริมาณสารบริสุทธิ์
จำนวนหน่วยการใช้มีน้ำหนักสุทธิซึ่งคำนวณจากยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เนื่องจาก
ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหานักโทษล้นเรือนจำ นักโทษส่วนใหญ่ประมาณร้อยละแปดสิบ
คือนักโทษที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด การที่ประเทศไทยยังมีนักโทษคดียาเสพติดล้นเรือนจำ สะท้อนให้เห็น
ประการหนึ่งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่สามารถจำแนก
กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดร้ายแรง ออกจากกลุ่มผู้เสพยาเสพติด ซึ่งเป็นผู้กระทำ
ความผิดไม่ร้ายแรงได้ รวมถึงการมีบทสันนิษฐานที่เด็ดขาดเกินไปจนทำให้การลงโทษผู้กระทำความผิด
มีลักษณะแบบเหมารวมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทุกรายเข้าไปอยู่ในเรือนจำทั้งหมด แม้จะมี
ขนาดความร้ายแรงของการกระทำความผิดที่ต่างกันไป ดังนี้ ประมวลกฎหมายยาเสพติดจึงบัญญัติให้
ผู้กระทำความผิดได้รับโทษอาญาหนักเบาเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติการณ์การกระทำความผิดที่ปรากฏ
โดยจะต้องมีการพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดครอบครองยาเสพติดเพื่อวัตถุประสงค์ใดที่แน่ชัด
ว่าเป็นกรณีมีไว้เพื่อเสพหรือเพื่อจำหน่าย เนื่องจากประมวลกฎหมายยาเสพติดได้กำหนดอัตราโทษ
ตามความร้ายแรงของวัตถุประสงค์ลดหลั่นกันไป เช่น ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕
วรรคหนึ่ง ไม่มีอัตราโทษขั้นต่ำ และโดยเหตุที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดหลักเกณฑ์
ในการพิจารณาความผิดและโทษเป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหา ยิ่งกว่าพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

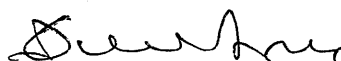
พ.ศ. ๒๕๒๒ ศาลจึงต้องปรับใช้โทษตามประมวลกฎหมายยาเสพติดด้วยการพิจารณาปรับบทลงโทษ จำเลยตามความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์การกระทำของจำเลยตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดบทนิยาม คำว่า “จำหน่าย” ให้รวมถึง “การมีไว้เพื่อจำหน่าย” ด้วย ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ มิได้มีผลต่อการกำหนดการกระทำความผิดขึ้นใหม่ เป็นแต่เพียงรูปแบบ การบัญญัติกฎหมายให้มีการใช้ถ้อยคำในกฎหมายให้กระชับในกรณีทั่วไป โดยในส่วนที่เป็นการบัญญัติ การกระทำที่เป็นความผิดและโทษ ประมวลกฎหมายยาเสพติดมีการบัญญัติฐานความผิด ที่เป็นการจำหน่ายยาเสพติดกับการมียาเสพติดไว้เพื่อจำหน่ายรวมกันไว้ โดยมีใช้การสันนิษฐานความผิด ว่าการครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อจำหน่ายเป็นความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด หากแต่เป็นการวางหลักการ พิจารณาว่าการจำหน่ายยาเสพติดและการมียาเสพติดไว้เพื่อจำหน่ายเป็นการกระทำความผิด ที่มีความร้ายแรงระดับเดียวกัน เพราะมีผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรงในปัญหาการแพร่กระจาย การเสพยาเสพติดให้โทษโดยมิชอบ ทำให้เห็นว่าการบัญญัติบทนิยามสอดคล้องกับความมุ่งหมาย ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และไม่กระทบต่อหลักความยุติธรรม ในการตรากฎหมายที่มีโทษอาญาซึ่งต้องคำนึงถึงความได้สัดส่วนระหว่างระดับความร้ายแรง ของการกระทำความผิดและระดับความหนักหรือเบาของการกำหนดบทลงโทษทางอาญา โดยที่เห็นว่าการ กำหนดโทษผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมีความละเอียดชัดเจนอันเป็นคุณแก่จำเลย ยิ่งกว่ากฎหมายปราบปรามยาเสพติดที่ใช้บังคับอยู่เดิม บทบัญญัติกำหนดบทนิยามตามประมวลกฎหมาย ยาเสพติด มาตรา ๑ หากได้มีผลทำให้ผู้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ขณะมีการกระทำ ความผิด ต้องมีความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งเป็นกฎหมาย ที่บัญญัติขึ้นภายหลังการกระทำความผิดของผู้ได้แย้ง แต่อย่างไรก็ดี ดังนั้น การกำหนดบทนิยาม ในประมวลกฎหมายยาเสพติดให้การจำหน่ายมีความหมายตามกฎหมายรวมไปถึงการมีไว้เพื่อจำหน่าย จึงมิใช่การตรากฎหมายให้มีผลเป็นการกำหนดการกระทำที่เป็นความผิดอาญาขึ้นใหม่เพื่อใช้กับการกระทำ ที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการใช้บังคับกฎหมายนี้ อันจะเป็นการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังในทางเป็นโทษ แก่บุคคล แต่กลับเป็นไปในทางตรงกันข้ามว่าบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้อง ยังคงยืนยันลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดอาญาเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ใช้อยู่เดิม อีกทั้งประมวลกฎหมายยาเสพติดยังบัญญัติในรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนด ระดับโทษที่มีลักษณะเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดยิ่งกว่าพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ประเด็นตามคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๔ ว่า บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

มาตรา ๑ ที่ให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย ขัดต่อหลักนิติธรรม หรือขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๙ จึงฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยาม
คำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ไม่ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ